

Knjižica je na videz anonimno delo, brez avtorja, zato sem poiskala podatke o njej najprej v Simoničevi Slovenski bibliografiji, d. 1., Lj., 1903–1905, kjer sem na strani 378 pod iztočnico *Pesmi* našla podatke o moji najdbi:

Osem inu shesdeset sveteh pesm. katire so na proshnje, inu poshelenje vezh br(ua)mnih dush skerbnu skup sbrane, pobolshane, inu pogmtrane, k' vezhi zhasti boshji, temu blishnemu pak k' duhovnimu troshtu, inu podvuzhenju na svitlobo dane. Sraven dveh normalskeh per pejti, inu per gmej Mashu navadneh Pessem.

Sperpushenjam vikshi Gosposke. Na novizh run-dane.

V Krajnu. Se najdejo per Ivan (na naslovnemu listu: Joan., op. av.)Bapt. Mayerju, zess. krajl. Postmajstro, 1795, 245 + (VI) str. 16 cm

Pri navedbi za prvo izdajo je v oklepaju izpisan tudi avtor in izdajatelj pesmi Maksimilijan Redeskin. Knjiga je doživela še tretjo izdajo leta 1800 v Ljubljani.

Pred seboj imamo torej drugo izdajo Redeskinijevih *Osem inu šestdeset sveteh pesm* iz leta 1795, ki so izšle v Kranju pri Mayerju. V tej izdaji je Redeskin dodal dve Japljevi masni pesmi, in sicer *Pred tabo na kolenih* in *Pred stolam tvoje milosti*. S tem se je izneveril naslovu, ker je knjižica dejansko vsebovala sedemdeset pesmi. V naslovnem listu druge izdaje je hotel to nedoslednost popraviti z opombo: *Sraven dveh normalskeh per pejti, inu per gmej Mashu navadneh Pessem*.

Pesmarica nima not, izdajatelj tudi ne navaja virov, iz katerih je pesmi izbral in prevedel. Samo pri 46. pesmi pove, da je prevedena iz nemških bukev. Knjižica vsebuje predgovor, poln pozivov k petju nabožnih pesmi. »Shlishte Krajnski Pevzi, inu Pevke! koku vas David ta kronani Pevz k petju vabi ... Pojte jeh tedej sami sebi, inu tudi drugim k vesellu, troshtu, inu dush svelizhanju!»

Ime Maksimilijan Redeskin mi je zvenelo znano še iz šolskih dni, pa ne le to, pred tremi leti sem v štirih knjigah Kapucinske knjižnice v Škofji Loki našla podpis Maksimilijan Redeskin. V Zgodovini slovenskega slovstva I., Lj. 1956, str. 36, je le kratko omenjen pri ljudskem pesništvu, zato sem iskala podatke o njem še drugje. V Slovenski enciklopediji, zv. 10, Lj. 1996, str. 133, je dr. Marijan Smolik o njem zapisal, da je bil nabožni pisatelj in glasbenik. Rojen v Ljubljani leta 1740, je po študiju bogoslovja postal duhovnik in vikar v ljubljanski stolnici. Že leta 1768 je izdal priročnik *Podvuzhenie inu molitve za vsakteriga iz bukvic imenuvanih Exercitia s. očeta Ignatia*. V sodelovanju s škofom J. K. Herbesteinom je zbral in deloma sam spesnil zbirko novih cerkvenih pesmi, ki so leta 1775 izšle v knjigi *Osem inu šestdeset sveteh pesm*. Leto kasneje je bila na Dunaju natisnjena še knjiga z naslovom *Vize teh odspredej postavljenih pesm*, prva slovenska pesmarica z okroglimi notami in napevi v veselih ritmih.

S svojo pesmarico je pomagal Stržinarjevemu prizadevanju, da bi s širjenjem umetnih cerkvenih pesmi izpodrinili »pohujšljivo« ljudsko poezijo. Čeprav je po pesniški plati šibka, je po sodbi novejših literarnih zgodovinarjev prispeval prav s temi pesmimi k razvoju lirske poezije na Slovenskem. V jeziku in pravopisu je bil učenec Marka Pohlina. Bil je verjetno član Kumerdejeve filološke akademije, po upokojitvi leta 1810 se je preselil v Adergas in tam leta 1814 umrl.

Podatke o njem sem našla še v Slovenskem biografskem leksikonu, zv. 9, 1960 in v Zgodovini slovenskega slovstva Franceta Kidriča. Najobširneje pa ga obdeluje

Simoničevi Slovenski bibliografiji, d. 1: Knjige, Lj. 1903–1905, in na strani 389 pod geslom Pismo našla zapis o njej:

Svetu pismu noviga testamenta, id est: Biblia sacra novi testamenti. Pars prima / in Slavo – Carniolicum idioma translata per Georgium Japel. Cathedralis Ecclesiae Gurcensis Cantonicum, Domus presbyter Clagenfurti Directorem, nec non Consistorii Labacensis ac Gurcensis Consiliarium et Blasium Kumerdey. Caes. Reg. Circuli Labac. Commissarium. – Editio secunda. – Labaci, typis Theres. Eger. Viduae 1800. – (VI) + 544 str. : 16 cm

Podatki z naslovne strani in zapisa v bibliografiji se ujemajo, razen pri številu prvih strani, bibliografski zapis navaja 8 štetih strani, v pričujoči izdaji sem jih našela le šest (navedene v okroglem oklepaju).

Knjiga je vpisana v inventarno knjigo Starološke župnijske knjižnice pod inv. št. 4330. Knjižni blok je ločen od platnic, veznih listov ni, platnice so še ohranjene, hrbet in zavihki na platnicah so usnjeni, platnice so iz lepenke. Papir na notranji strani platnic je ročno barvan (rjavo-črn ornament). Knjiga potrebuje skrbno obravnavo in poseg restavratorja.

Da gre za pomembno najdbo druge izdaje prevoda novega testamenta svetega pisma, prvi del, me je prepričala že naslovna stran knjige, kjer izstopata iz navedenih podatkov poleg naslova z rdečimi črkami napisana prevajalca Jurij Japelj in Blaž Kumerdej. Pomemben podatek je seveda tudi kraj izdaje, v našem primeru Ljubljana, saj so bile knjižne izdaje pri nas konec 18. stol. ne prav pogoste.

Knjiga je bila izdana v času razsvetljenstva na Slovenskem. V Zgodovini slovenskega slovstva L. Lj. 1956, str. 373, je objavljena fotografija skoraj identične naslovne strani, le da se podatki nanašajo na prvo izdajo iz leta 1784. V poglavju Razsvetljenje je obravnavano življenje in delo obeh prevajalcev.

Jurij Japelj je bil najsposobnejši in vsestransko delaven janzenistični pisec, doma iz Kamnika. Najprej je bil učenec Franca Mihaela Paglovca, kasneje je študiral bogoslovje. Obvladal je kar nekaj jezikov (italijansčino, francoščino, angleščino), leta 1773 je postal tajnik škofa Herbesteina v Ljubljani, kasneje je postal ravnatelj Schillingove ustanove, leta 1795 ga srečamo v Naklem kot dekana, čez štiri leta so ga poklicali v Celovec za kanonika. Leta 1800 je postal ravnatelj semenišča. Že na smrt bolnega so ga imenovali za tržaškega škofa. Umrl je leta 1807 v Celovcu.

Pomen njegovega literarnega udejstvovanja je viden v njegovem prevajanju posvetnih leposlovnih del iz angleščine in nemščine. V tisku je izdal mnogo cerkvenih in tudi posvetnih pesmi, največ prevodov. Pesnikoval je tudi sam. Skrbel je za izdaje molitvenikov, katekizmov, lekcionarjev, pridig. Najpomembnejše pa je, da so prav janzenisti dvesto let po Trubarju poskrbeli za nov prevod svetega pisma. Tudi oni so, tako kot Trubar, priporočali vernikom, naj bero sveto pismo. Ker je bil v tistem času Blaž Kumerdej najboljši poznavalec slovenskega jezika, ga je Japelj povabil k sodelovanju pri prevajanju. Najprej sta prevedla Novi testament v dveh knjigah (izšli sta 1784 in 1786). Kasneje so Sveto pismo prevajali še drugi, delo se je zavleklo, trajalo je osemnajst let, prevod je ob koncu obsegal enajst zvezkov.

V jezikovnem pogledu sta se prevajalca še trdno držala Dalmatinovega prevoda, opuščala tujke, ohranjala pa sta tujo stavčno skladnjo. Kasneje je mlajši rod prevajalcev, ki so se že učili ob boljši Vodnikoví prozi, prevod izboljšal. Čeprav je bil nov prevod

Biblije jezikovno še vedno oporečen, pomeni pomembno ločnico v razvoju knjižne slovenščine. Pri prevajanju sta se Japelj in Kumerdej naslanjala na knjižno dolensko, upoštevala nekatere gorenjske prvine (imeti namesto imejti, gospod namesto gospud), obogatila in pomnožila sta besedni zaklad in s tem že nakazala knjižni slovenščini razvojno smer, kakršno je kasneje dosledneje načrtoval in znanstveno utemeljil jezikoslovec Jernej Kopitar. Od tega prevoda dalje literarni zgodovinarji ugotavljajo, da je bil zaustavljen razkroj knjižnega jezika, odslej postaja enotnejši. Torej je nabožno slovstvo v razvoju slovenske književnosti in jezika opravilo pomembno zgodovinsko poslanstvo. Pri preroditeljih se kaže že tudi zavest o narodni skupnosti, saj Japelj v prvi šolski knjigi uporabi namesto pokrajinskega imena Kranjci izraz Slovenci za ves naš narod (gl.: Zgodovina slov. slovstva I, Lj. 1956, str. 371–374)